

PERSPECTIVELE IMPLEMENTĂRII LICITAȚIEI ELECTRONICE ÎN PROCEDURA DE EXECUTARE

PERSPECTIVES OF THE IMPLEMENTATION OF ELECTRONIC AUCTION IN THE EXECUTION PROCEDURE

CZU: 347.952

DOI: <https://doi.org/10.59295/ssdoed2024.56>

Radu DUBOLARI¹

ABSTRACT. *Enforcement is one of the fundamental institutions of civil procedural law and an important component of justice in a just state. Public confidence in the act of justice also depends to a large extent on the effectiveness of enforcement mechanisms, and it is absolutely necessary that a court decision obtained following a judicial procedure, often lengthy and costly, has a practical purpose, so that the litigant is aware of the benefits of obtaining a positive outcome in the process. Otherwise, in the absence of coherent, clear, flexible and expeditious procedural means to ensure that the enforceable title is effectively enforced, the party would be unable to enjoy the proceedings, the enforceable title thus conferring on the creditor only a right theoretically and illusory.*

Keywords: *enforced execution, court, procedural incidents, bailiff.*

REZUMAT. *Executarea silită reprezintă una din instituțiile fundamentale ale dreptului procesual civil și o componentă importantă a justiției într-un stat drept. Încrederea publicului în actul de justiție depinde într-o măsură importantă și de eficacitatea mecanismelor de executare silită, fiind absolut necesar ca o hotărâre judecătorească obținută în urma unui demers judiciar, de multe ori, de durată și costisitor, să aibă o finalitate practică concretă, astfel încât justițiabilul să conștientizeze beneficiile rezultate din obținerea unui rezultat pozitiv în cadrul procesului. În caz contrar, în lipsa unor mijloace procedurale coerente, clare, suplă și rapide care să garanteze ducerea la îndeplinire efectivă a titlului executoriu, partea ar fi în imposibilitate de a se bucura de câștigarea procesului, titlul executoriu conferind, astfel, creditorului doar un drept teoretic și iluzoriu.*

Cuvinte-cheie: *executare silită, instanță de judecată, incidente procesuale, executor judecătoresc*

Executarea silită reprezintă una din instituțiile fundamentale în procesul de înfăptuire a justiției și o componentă importantă a acesteia într-un stat de drept. Încrederea societății în actul de justiție depinde într-o măsură importantă și de eficacitatea mecanismelor de executare silită, fiind absolut necesar ca o hotărâre judecătorească obținută în urma unui demers judiciar, de multe ori, de durată și costisitor, să aibă o finalitate practică concretă, astfel încât justițiabilul să conștientizeze beneficiile rezultate din obținerea unui rezultat pozitiv în cadrul procesului. În caz contrar, în lipsa unor mijloace procedurale coerente, clare, suplă și rapide care să garanteze ducerea

---

¹ Radu DUBOLARI, drd, Universitatea de Stat din Moldova, ORCID ID: 0000-0001-5564-1890, e-mail: radu.dubolari@gmail.com

la îndeplinire efectivă a documentului executoriu, partea ar fi în imposibilitate de a se bucura de câștigarea procesului, iar documentul executoriu va conferi creditorului doar un drept teoretic și iluzoriu. Astfel, statului îi revine obligația pozitivă de a organiza un sistem de punere în aplicare a hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a afirmat în repetate rânduri ideea că executarea silită eficientă reprezintă o parte inerentă a dreptului persoanei la un proces echitabil. Privită din această perspectivă, executarea silită determină reușita întregului proces de judecare a cauzei și este un indicator infailibil al eficienței actului de justiție, determinat pentru încrederea publicului în sistemul de justiție [1, p.412].

La fel, CtEDO a consacrat executarea silită drept ultima fază a procesului civil, subsecvent, acesteia fiindu-i aplicate toate rigorile stabilite de art. 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Instanța Europeană a menționat că dreptul la un proces echitabil nu acoperă doar procedura pînă la pronunțarea hotărârii, ci se extinde și asupra executării acesteia, iar statul are obligația de „a se plia” unei hotărâri judecătorești pronunțate contra sa, considerînd că executarea silită face parte integrantă din noțiunea de proces, în sensul art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, CtEDO a menționat în Hotărîrea Hornsby contra Greciei din 19.03.1997 *că ar fi iluzoriu dacă sistemul juridic intern al unui Stat Contractant ar permite ca o decizie judecătorească definitivă și obligatorie să rămînă inoperantă în detrimentul unei părți. (...) executarea unei sentințe sau hotărîri, a oricărei instanțe trebuie astfel să fie considerată parte integrantă a unui „proces” în sensul art. 6.*

Prin urmare executarea silită a hotărârilor judecătorești se efectuează prin urmărirea bunurilor debitorului care constă în sechestrarea, în ridicarea și în vînzarea lor și constituie un mijloc procedural de executare silită, prin care pot fi valorificate bunurile debitorului pentru acoperirea creanței pecuniare a creditorului.

În scopul executării cu succes a unui document executoriu pot fi urmărite orice bunuri ce aparțin debitorului cu drept de proprietate privată (mobile, imobile, mijloace bănești, valori, mobiliare, drepturi patrimoniale ale debitorului), cu excepțiile stabilite prin lege.

Procesul de urmărire a bunurilor în cadrul procedurii de executare este unul complex și va include atît activități de sechestrare, ridicare, evaluare cît și vînzare a bunurilor. Aceste activități urmînd a fi realizate succesiv, debitorul fiind în drept să-și execute obligațiile stabilite prin documentul executoriu pînă la finisarea urmăririi bunurilor.

Art. 88, al. (1) Cod de Executare al RM prevede că *urmărirea bunurilor debitorului constă în sechestrarea, în ridicarea și în vînzarea lor.* Al. (2) al aceluiași articol prevede că *poate fi urmărit orice bun corporal ori universalitate de bunuri ale debitorului, care se află în circuit civil, indiferent de faptul la cine se află în posesiune, precum și orice drept patrimonial sau creanță bănească, cu excepția celor care nu sînt pasibile de urmărire silită.*

Urmărirea bunurilor debitorului implică 3 etape: sechestrarea, ridicarea și vânzarea bunurilor. Doar în prezența acestor activități va avea loc urmărirea silită a bunurilor- moment definitiv pentru a putea face deosebire între asigurarea unei executări silite (etapă la care se aplică anumite interdicții, restricționându-se unele drepturi ale debitorului, fără a fi efectiv adusă atingere patrimoniului său) de executarea nemijlocită (care presupune implicarea directă în patrimoniu, prin sechestrarea bunurilor, lipsirea de dreptul de a se folosi de acestea (conform prevederilor art. 122 Cod de Executare al RM), ridicarea și vânzarea lor) [2, p. 215].

Astfel, sechestrarea bunurilor constă în restricționarea exercitării dreptului de proprietate al debitorului asupra bunurilor sale, restricționare care poate atinge toate atributele dreptului de proprietate (posesia, folosința și dispoziția) sau doar ultimele două. Sechestrarea este acea măsură asiguratorie aplicată de executorul judecătoresc, în temeiul legii și întru executarea prescripțiilor din titlu executoriu, care constă în întocmirea unui proces-verbal de sechestrare în care se enumeră obiectele și documentele sechestrate, indicându-se numărul, măsura, greutatea lor, genul, elementele de individualizare, gradul de uzură și pe cât este posibil valoarea lor, prin sigilarea acestor bunuri, pentru ca ulterior, în caz de neonorare benevolă a creanței din partea debitorului să poată purcede la ridicarea și vânzarea silită a acestora obiecte.

În urma analizei art. 88 Cod de Executare al RM s-au mai constatat câteva momente semnificative, care necesită a fi evidențiate, și anume:

- pot fi supuse urmării doar bunurile aflate în circuitul civil- astfel bunurile prohibite unei libere vânzări-cumpărări nu pot fi obiect de urmărire silită (de exemplu, substabțele stupefiante depistate la debitor);

- bunurile a căror circuit civil este limitat (cum ar fi armele de foc) pot fi urmărite dar cu respectarea condițiilor impuse de lege;

- legea exclude sau limitează, din rațiuni umanist-sociale, posibilitatea urmării anumitor bunuri, chiar dacă acestea sînt bunuri din circuitul civil (prevăzute la art. 89 Cod de Executare al RM) [2, p. 216].

Ridicarea obiectelor se va efectua numai decît cu întocmirea actului sau procesului-verbal de ridicare a obiectelor în care vor fi enumerate și descrise obiectele.

Conform prevederilor art. 125, al. (5) Cod de Executare al RM *bunurile sechestrate se vînd, de regulă, la licitație sau prin organizații comerciale specializate, în bază de contract de comision.*

În prezent, data și locul desfășurării licitației de vânzare a bunurilor sechestrate se fixează de către executorul judecătoresc, ținîndu-se cont de necesitatea asigurării integrității bunurilor și de cheltuielile legate de păstrarea lor.

Licitatia este desfășurată de executorul judecătoresc în a cărei procedură se află documentul executoriu și se organizează la sediul biroului acestuia sau într-un alt loc stabilit.

Anunțul despre desfășurarea licitației se publică într-un ziar de nivel raional ori național sau în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se afișează la sediul biro-

ului executorului judecătoresc. La solicitarea creditorului, pot fi aplicate suplimentar și alte modalități de anunțare a licitației.

Anunțul despre desfășurarea licitației va cuprinde:

- a) data, ora și locul desfășurării licitației;
- b) specificarea bunurilor, principalele lor caracteristici tehnico-economice, locul aflării;
- c) informații despre proprietarul bunurilor;
- d) informații despre terenul pe care sînt amplasate bunurile imobile și condițiile de utilizare a terenului de către proprietar;
- e) prețul inițial de vânzare a bunurilor;
- f) specificarea formei de plată;
- g) modul în care se ia cunoștință în prealabil de bunurile scoase la licitație;
- h) termenul-limită de depunere a cererii și a accontului de 5% din prețul inițial al bunurilor scoase la licitație și contul bancar la care urmează să fie vărsat;
- i) termenul-limită de înregistrare a prezenței și de primire a biletului de participare la licitație;
- j) quantumul taxei de participare;
- k) datele de contact ale executorului judecătoresc.

Licitația va avea loc la cel puțin 15 zile de la data anunțării organizării ei.

La licitație se admit persoanele care au depus la timp cerere de participare și au prezentat documentele necesare.

Doritorii de a participa la licitație prezintă următoarele documente:

- a) cerere de participare la licitație, în care indică prețul propus pentru bunul scos la licitație;
- b) copie de pe documentul de plată care confirmă depunerea accontului în mărimea stabilită la art.129 din prezentul cod și a taxei de participare pe contul bancar indicat în anunțul despre organizarea licitației;
- c) procură, după caz, pentru dreptul de a participa la licitație.

Primirea cererilor și a documentelor se încheie cu o zi înainte de data licitației.

Executorul judecătoresc înregistrează persoana care a depus cerere în calitate de participant la licitație. În cazul în care persoana nu a respectat cerințele referitoare la întocmirea și la prezentarea documentelor sau nu are dreptul de a participa la licitație, executorul judecătoresc refuză să o înregistreze.

Sub sancțiunea nulității absolute, nu pot participa la licitație deputații, judecătorii, avocații, notarii, procurorii, executorii judecătorești, polițiștii, ofițerii de urmărire penală.

În ziua licitației, la înmînarea biletelor de participare, executorul judecătoresc înregistrează participanții prezenți. Înregistrarea se încheie cu 10 minute înainte de începutul procedurii de licitare. Participanții care au întârziat la înregistrare nu sînt admiși la licitație.

Executorul judecătoresc oferă bunul (lotul) la prețul inițial. Persoana care acceptă prețul ridică biletul de participare.

Executorul judecătoresc oferă bunul spre vânzare de cel puțin 3 ori la rând, la intervale de timp care să permită opțiuni și suprasolicitări. După ce unul dintre participanți ridică biletul, ceilalți pot pretinde la bun (lot), propunând un preț mai mare cu unul sau cu mai mulți pași de ridicare. Dacă nimeni nu oferă un preț mai mare decât cel acceptat, strigat de 3 ori, executorul judecătoresc fixează, prin lovitură de ciocan, vânzarea bunului.

Petrecerea licitației este consemnată prin proces-verbal, compus din 2 părți pe care executorul judecătoresc îl expediază în instanța de judecată pentru examinarea și confirmare.

Astfel, un element novatariu pentru statul Republica Moldova ar fi licitația electronică, care nu este reglementată în legislația națională, însă este aplicată în sistemele de executare a altor state, cum ar fi Ucraina și Lituania și care se prezintă ca un mecanism eficient pentru realizarea bunurilor sechestrate prin intermediul internetului. Introducerea mecanismului dat în legislația națională, în epoca tehnologiilor avansate, va acorda posibilitatea realizării mai mari și eficiente a bunurilor sechestrate de către executorii judecătorești în cadrul procedurilor de executare silită a documentelor executorii și va asigura transparența realizării acestora.

Mai mult ca atât tehnologiile informaționale și de comunicare capătă un rol din ce în ce mai important în dezvoltarea durabilă a unei societăți, inclusiv contribuie la starea justiției într-un stat. Astfel, asigurarea accesului liber la justiție, termenul mediu de soluționare a unui litigiu, mijloacele aplicate în procesul de efectuare a justiției, transparența în luarea hotărârilor sînt direct proporționale cu nivelul de aplicare și implementare a tehnologiilor informaționale și de comunicare în domeniul justiției.

Menționăm că cadrul legal care reglementează procedura de executare silită urmează a fi ajustat în corespundere cu cerințele Recomandării Rec(2003)17 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la executare, care prevede în pct. 6 că trebuie să existe posibilitate să se strîngă repede și eficient informații despre bunurile debitorului, prin accesul la informații relevante, conținute în registre și alte surse. [3]

Recomandarea *Rec(2003)17* mai prevede că bunurile debitorului trebuie vîndute fără întârziere, urmărind, în același timp, obținerea celei mai mari valori de piață și evitarea oricărei depreciere costisitoare și inutile.

De asemenea, în recomandare se accentuează că statele trebuie să fie conștiente de riscul că, fără un sistem eficient de executare, pot să apară alte forme de „justiție privată” și să aibă consecințe negative asupra încrederii publice în sistemul judiciar și asupra credibilității acestuia.

Astfel, introducerea licitației electronice în sistemul de executare silită din Republica Moldova ar veni cu mai multe avantaje, cum ar fi:

- Posibilitatea creditorului urmăritor de a beneficia de rezultatele executării silită într-un timp mai scurt;

- Posibilitatea debitorului de a avea acces deschis și transparent la procedura de urmărire a bunurilor ce-i aparțin cu drept de proprietate, inclusiv la vânzarea acestora;

- Posibilitatea de a urmări procedura de evaluare a bunurilor, scopul căreia ar constitui stabilirea unor prețuri care ar fi în interesul major al creditorului;

- Posibilitatea executorilor judecătorești de a reduce complexitatea urmăririi bunurilor debitorilor;

- Posibilitatea monitorizării procesului de realizare a bunurilor atât de către participanții procedurii de executare, cât și de alte persoane interesate, inclusiv a organelor de control (Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Ministerul Justiției);

- Va crea o bază de date unică a licitațiilor petrecute de către executorii judecătorești în cadrul procedurilor de executare și a bunurilor realizate;

- Posibilitatea realizării unor categorii de bunuri (altele decât imobile sau mijloace de transport), care creează dificultăți în cadrul urmăririi acestora.

În primul rând, trebuie dezvoltat și aprobat la executorii judecătorești a unui concept de transfer a licitațiilor către spațiul electronic, care trebuie să acopere atât instrumente funcționale, cât și instrumente tehnice.

Licitația va fi organizată pe un portal electronic prin intermediul căruia participanților la licitație i se vor furniza toate instrumentele pentru serviciul- participare la licitație.

Un astfel de sistem electronic (procesul de realizare a bunurilor debitorului) va fi mai ușor de monitorizat, controlat și analizat.

Este de competența autorităților responsabile să decidă în ce măsură și între ce termene s-ar desfășura procesul de organizare în format electronic a licitațiilor executorului judecătoreesc. Țările Uniunii Europene utilizează diferite modalități de tranziție de la licitațiile publice organizate fizic la cele electronice. Aceste două direcții esențiale pot fi identificate după cum urmează:

- *Adoptare lentă.* Tranziția treptată către un sistem de licitații complet electronic, adică, cu crearea unei alternative la executorii judecătorești, pentru o perioadă determinată de timp, pentru a organiza licitațiile pentru bunurile debitorului atât în birourile executorului judecătoreesc, cât și prin intermediul unei platforme electronice de licitații (poate fi menționată experiența din Estonia).

- *Tranziție cu începere de tip sprint.* Un sistem electronic de licitații devine complet operațional de la o anumită dată și este creată o platformă publică de licitații electronice, în care găzduirea și stabilirea prețurilor tuturor licitațiilor bunurilor publicate ale debitorilor sunt obligatorii. Bunurile debitorilor vor fi vândute doar prin intermediul platformei electronice de licitații. Nu există altă modalitate prin care persoanele interesate (cumpărătorii) să participe și să dobândească bunurile debitorilor în cadrul licitațiilor organizate de un executor judecătoreesc (în acest sens, poate fi menționată experiența din Lituania, Letonia și Polonia).

Fiecare dintre aceste abordări are avantajele și dezavantajele sale, dar a doua opțiune prevalează, atunci când este trasată o linie de pornire și procesul de licitare a activelor debitorului de către executorii judecătorești devine complet electro-

nic într-un stat întreg. Acest mod clar de organizare a licitațiilor permite analizarea deficiențelor sistemului, colectarea și analizarea datelor mai actualizate și asigurarea transparenței maxime a procesului prin creșterea prețului bunurilor de vânzare.

Un exemplu relevant în acest context este proiectul M-Tender (<https://mtender.gov.md/en>). Întrucât Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova conduce o tranziție către achizițiile publice digitale, pentru a asigura cheltuielile mai transparente și mai eficiente ale bugetului de stat, noua platformă digitală (denumită serviciu guvernamental) va sprijini achizițiile publice de la planificarea achiziției la plata contractelor publice. Se presupune că aceasta va reduce timpul de licitație pentru organismele publice și timpul de așteptare pentru plată, pentru furnizori și contractanți. Acest proiect este susținut de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și pare să aducă deja rezultate. Având în vedere proximitatea conceptuală a licitațiilor publice cu licitații din punct de vedere juridic, economic și social și asemănările în ceea ce privește implementarea tehnică a acestora, este recomandabil să se ia în considerare adaptarea/integrarea platformei de licitație electronică pentru diverși actori, inclusiv executori judecătorești, în proiectul M-Tender.

Utilizarea IT devine din ce în ce mai răspândită în întreaga lume, astfel încât fluxurile de informații au dus și la necesitatea mutării serviciilor de executare în spațiul electronic. Unul dintre obiectivele principale este creșterea transparenței activităților executorilor judecătorești. În ceea ce privește serviciile, licitația electronică oferă servicii 24 de ore pe zi, șapte zile pe săptămână fără necesitatea vizitării biroului executorului judecătoresc.

Procedurile din spațiul electronic garantează publicitatea maximă, accesibilitatea și eficiența licitațiilor. Acestea nu permit mai multe oportunități pentru ca participanții să reducă artificial prețul bunului de vânzare.

Trebuie să reținem faptul că oportunitatea de înregistrare și participare la licitațiile care au început deja trebuie privită ca un avantaj. În plus, pentru a obține prețul maxim pentru bunurile debitorului din vânzarea forțată, se recomandă să nu se creeze niciun fel de obstacole în ceea ce privește participarea aceleiași persoane la mai multe licitații selectate în același timp. Durata optimă a licitației ar crea condiții favorabile pentru atragerea mai multor participanți.

Referințe bibliografice:

1. *Manual de Drept Procesual Civil. Partea specială*. Coord. Elena Belei. Chișinău, 2016, Tipograf. „Lexon-Prim”.
2. Belei E., Budăi N., Pruteanu V., Stratulat Gh. *Comentariul Codului de Executare al Republicii Moldova. Cartea I. Executarea hotărârilor cu caracter civil*. Chișinău, 2021, ÎS FEP „Tipografia Centrală”.
3. Recomandarea Rec(2003)17 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre privind executarea hotărârilor judecătorești.